

Inštitut za poslovodno računovodstvo

Branko Mayr

UVOD V RAČUNOVODSTVO

Vsebina:

1	PODJETJE IN RAČUNOVODSTVO	- 12-
1.1	UVOD	- 12-
1.2	PODJETJE KOT POSLOVNI SISTEM	- 12-
1.3	PODJETJE KOT SESTAVINA POSLOVNIH FUNKCIJ	- 15-
1.4	PODJETJE IN NJEGOVO OKOLJE	- 15-
1.5	PRVINE POSLOVNEGA PROCESA	- 16-
	Opredelitev prvin poslovnega procesa in njihova računovodska obravnava	- 16-
	Obseg prvin; potrošek; stroški; prihodki, odhodki; izid	- 17-
	Terjatve iz poslovanja	- 18-
	Naložbe	- 18-
	Poslovni proces in preoblikovanje prvin poslovnega procesa v učinke	- 18-
	<i>Kaj je izid? Kako ga dobimo?</i>	- 18-
1.6	RAČUNOVODSTVO KOT INFORMACIJSKA FUNKCIJA	- 19-
	ZGODOVINA RAČUNOVODSTVA	- 19-
	INFORMACIJSKA VLOGA RAČUNOVODSTVA	- 20-
	Vrste računovodstev	- 20-
	Finančno računovodstvo	- 21-
	Stroškovno računovodstvo	- 21-
	Poslovodno računovodstvo	- 21-
	Pravila računovodenja	- 23-
1.7	KONTROLING	- 26-
	POJEM	- 26-
	ZGODOVINSKI RAZVOJ	- 27-
	DEJAVNOST KONTROLINGA KOT FUNKCIJE	- 28-
	VPLIV KONTROLINGA NA DELOVANJE PODJETJA	- 28-
	KONTROLING - ODLOČEVALNO NARAVNANO RAČUNOVODSTVO	- 29-
	KONTROLING - ODLOČEVALNO NARAVNANA CELOVITA INFORMACIJSKA DEJAVNOST	- 30-
	URESNIČITEV INFORMACIJSKE DEJAVNOSTI KONTROLINGA	- 31-
1.8	POTREBA PO RAČUNOVODSTU V PODJETJU	- 32-
1.9	ZAKLJUČEK	- 33-
2	KNJIGOVODENJE, OBRAČUNAVANJE IN POROČANE	- 35-
2.1	UVOD	- 35-
2.2	OPREDELITEV KNJIGOVODSTVA, KNJIGOVODSKEGA PROCESA IN KNJIGOVODSKEGA RAČUNA	- 35-
	Opredelitev knjigovodstva	- 35-
	Knjigovodski tok	- 36-
	KNJIGOVODSKI RAČUN - KONTO	- 37-
	Kontne teorije	- 37-
	Knjigovodski račun - konto	- 38-
	Oblike kontov	- 38-
	Vrste kontov	- 40-
	<i>Glede na kvaliteto prikazanega stanja</i>	- 37-
	<i>Glede na uspeh poslovanja</i>	- 38-
	<i>Glede na samostojnost</i>	- 38-
	<i>Glede na sposobnost razčlenjevanja njihovih prometov oziroma stanj</i>	- 41-
	<i>Glede na vlogo v bilanci stanja</i>	- 41-
	<i>Osnovna pravila evidentiranja na kontih</i>	- 42-
	Kontni okvir in kontni načrt podjetja	- 43-
2.3	KNJIGOVODSKE LISTINE	- 46-

UVOD V KNJIGOVODSKE LISTINE	-46-
SESTAVLJANJE KNJIGOVODSKIH LISTIN	-47-
VRSTE KNJIGOVODSKIH LISTIN	-47-
VRSTE LISTIN GLEDE NA NAMEN LISTINE	-47-
<i>Vrste listin glede na obseg dogodkov, ki jih izpričuje listina</i>	-48-
<i>Vrste listin glede na kraj nastanka listine</i>	-50-
<i>Listine srestavljene s pomočjo računalnika ali drugih podobnih orodij</i>	-50-
<i>Vrste listin glede na vsebino, ki jo izpričujejo</i>	-51-
Gibanje knjigovodskih listin	-52-
Kontroliranje knjigovodskih listin	-54-
Nalog za knjiženje podatkov iz knjigovodskih listin	-54-
Hramba knjigovodskih listin	-54-
2.4 POSLOVNE KNJIGE	-54-
UVOD V POSLOVNE KNJIGE	-55-
VRSTE IN NAČIN VODENJA POSLOVNIH KNJIG	-55-
TEMELJNE POSLOVNE KNJIGE	-57-
Pomožne poslovne knjige	-58-
METODE VPISOVANJA PODATKOV	-60-
ODPIRANJE IN ZAKLJUČEVANJE POSLOVNIH KNJIG	-63-
HRAMBA POSLOVNIH KNJIG	-64-
2.5 RAČUNOVODSKO OBRAČUNAVANJE IN POROČANJE	-65-
RAČUNOVODSKO OBRAČUNAVANJE	-66-
NAMENI RAČUNOVODSKIH OBRAČUNOV	-68-
Računovodski obračuni za zunanje potrebe	-68-
Računovodski obračuni za notranje potrebe	-68-
Prevrednotovanje in računovodski obračuni	-68-
Hramba računovodskih obračunov	-69-
REZULTAT POSLOVANJA	-69-
Različna mesta odgovornosti	-69-
VRSTE IZIDA	-70-
USPEH IN CENA VIROV FINANCIRANJA	-72-
RAČUNOVODSKA POROČILA	-72-
Splošna pravila o letnem poročilu	-72-
Bilanca stanja	-76-
Izkaz poslovnega izida	-78-
Splošna pravila vrednotenja in izkazovanja bilančnih postavk	-79-
Računovodsko poročilo za posameznega zaveznaca	-81-
Konsolidirano (uskupinjeno) računovodsko poročilo	-82-
Revizija letnih poročil	-84-
Javna objava letnih poročil	-84-
Priloga k izkazom	-85-
Poslovno poročilo	-87-
2.6 ZAKLJUČEK	-89-
3 RAČUNOVODSKO NAČRTOVANJE (PREDRAČUNAVANJE)	-92-
3.1 UVOD	-92-
3.2 OPREDELITEV RAČUNOVODSKEGA PREDRAČUNAVANJA	-93-
3.3 POVEZAVA RAČUNOVODSKEGA NAČRTOVANJA Z INFORMACIJSKIMI IN UPRAVLJALNIMI FUNKCIJAMI	-93-
3.4 OBDOBJE NAČRTOVANJA	-95-
KRATKOROČNO NAČRTOVANJE	-95-
DOLGOROČNO NAČRTOVANJE	-96-

3.5	PREDRAČUNSKI RAČUNOVODSKI IZKAZI	- 96 -
	UVOD	- 96 -
	PREDRAČUNSKA BILANCA STANJA	- 97 -
	PREDRAČUNSKI IZKAZ POSLOVNEGA IZIDA	- 97 -
	PREDRAČUNSKI IZKAZ DENARNIH TOKOV	- 98 -
3.6	NAČRTOVANJE POSAMEZNIH EKONOMSKIH KATEGORIJ	- 98 -
	NAČRTOVANI PRIHODKI	- 98 -
	Načrtovani prihodki od poslovanja	- 99 -
	Načrtovani prihodki od financiranja	- 99 -
	Načrtovani izredni prihodki	- 99 -
	NAČRTOVANI STROŠKI IN ODHODKI	- 99 -
	Načrtovani odhodki	- 99 -
	Načrtovani stroški	- 100 -
	Načrtovanje poslovnega izida	- 100 -
	PREDRAČUN DENARNIH TOKOV	- 100 -
3.7	PODROČJA NAČRTOVANJA	- 101 -
3.8	DINAMIČNO NAČRTOVANJE	- 104 -
3.9	POSLOVNI NAČRT	- 105 -
	VSEBINA POSLOVNEGA NAČRTA	- 105 -
	Povzetek	- 105 -
	Tržne raziskave in analiza	- 107 -
	Ekonomika poslovanja podjetja	- 107 -
	Načrt trženja	- 108 -
	Razvoj tehnologije in proizvodov	- 108 -
	Načrt izdelave in proizvodnje	- 108 -
	Managerski team, organizacija, kadri	- 108 -
	Storitve (storitve okolja, finančne storitve, kratkoročne in dolgoročne storitve)	- 109 -
	Pravni okvir, notranja organiziranost	- 109 -
	Terminski načrt izvedbe	- 109 -
	Kritična tveganja in problemi	- 110 -
	Finančni načrt	- 111 -
	Predlagana ponudba podjetja investitorjem	- 111 -
	Preglednice in finančni prikazi	- 111 -
	Priloge	- 111 -
	OBLIČNOST POSLOVNEGA NAČRTA	- 111 -
	VRSTE NAČRTOV	- 113 -
3.10	ZAKLJUČEK	- 115 -
4	RAČUNOVODSKI NADZOR	- 117 -
4.1	UVOD	- 117 -
4.2	VRSTE RAČUNOVODSKEGA NADZORA	- 117 -
4.3	NOTRANJE RAČUNOVODSKO NADZIRANJE	- 117 -
	OPREDELITEV	- 117 -
	NAČELA NOTRANJEGA RAČUNOVODSKEGA NADZORA	- 120 -
	RAČUNOVODSKO KONTROLIRANJE PODATKOV	- 121 -
	POPIS SREDSTEV IN DOLGOV	- 124 -
	PRESOJANJE ODMIKOV MED NAČRTOVANIM IN URESNIČENIM	- 125 -
	RAČUNALNIŠKA OBRAVNAVA PODATKOV	- 125 -
4.4	REVIDIRANJE	- 125 -
	NOTRANJE REVIDIRANJE	- 125 -
	Pojem notranjega revidiranja	- 125 -
	Poročilo notranjega revizorja	- 127 -

Računalniška obravnava podatkov v postopku notranjega revidiranja	127.
ZUNANJE REVIDIRANJE	127.
Revidiranje računovodskih izkazov	128.
Poročilo zunanjega revizorja	129.
Revidiranje poslovanja	130.
Revidiranje računalniškega obravnavanja podatkov	130.
4.5 IZVAJALCI NADZORA	130.
4.6 ZAKLJUČEK	130.
5 RAČUNOVODSKO PROUČEVANJE (ANALIZA)	131.
5.1 UVOD	131.
5.2 POJEM	132.
5.3 ORODJA PROUČEVANJA	133.
ODMIKI	134.
Odmiki v finančnem računovodstvu	134.
Odmiki v stroškovnem računovodstvu	135.
RAČUNOVODSKI KAZALCI	137.
RAČUNOVODSKI KAZALNIKI	137.
Temeljni kazalniki stanja financiranja (vlaganja)	139.
Temeljni kazalniki stanja investiranja (naložbenja)	142.
Stopnja kratkoročnosti sredstev	145.
Stopnja opredmetenosti kratkoročnih sredstev	145.
Stopnja neopredmetenosti kratkoročnih sredstev	145.
Temeljni kazalniki vodoravnega finančnega ustroja	146.
Temeljni kazalniki obračanja	149.
Temeljni kazalniki gospodarnosti	152.
Temeljni kazalniki dobičkonosnosti	155.
Temeljni kazalniki dohodkovnosti	156.
Kazalniki finančne tokovnosti	157.
POVEZOVANJE DELNIH SPOZNANJ NA PODLAGI RAČUNOVODSKIH KAZALNIKOV	158.
ORODJA ZA MERJENJE USPEŠNOSTI NALOŽB	159.
Notranja stopnja donosa	159.
Neto sedanja vrednost pričakovanih donosov	160.
Druge metode	160.
Računovodska stopnja donosa:	160.
Rok povračila	160.
NEKATERA DRUGA ORODJA	160.
Točka preloma	161.
Poslovni, finančni in celotni vzvod	162.
Prispevek za kritje fiksnih stroškov in dobička	163.
MOŽNI IZBOR KAZALNIKOV	164.
5.4 ZAKLJUČEK	164.
6 POMEMBNEJŠE GOSPODARSKE KATEGORIJE, KI JIH SPREMLJA RAČUNOVODSTVO	165.
6.1 UVOD	165.
6.2 KLJUČNA ZNANJA ZA OBLIKOVANJE SODBE O KATEGORIJAH, KI JIH SPREMLJA RAČUNOVODSTVO	166.
VSEBINA	167.
POJEM	167.
EVIDENITRANJE	169.
Pripoznava ekonomskih kategorij	169.

Pripoznavna sredstva	- 169 -
<i>Posebnosti pri neopredmetenih dolgoročnih sredstvih</i>	- 170 -
<i>Posebnosti pri terjatvah</i>	- 171 -
Odprava pripoznavanja sredstev	- 171 -
Pripoznavna dolga	- 173 -
Pripoznavna prihodkov	- 173 -
Pripoznavna odhodkov	- 174 -
Prejemki, izdatki, pritoki in odtoki	- 175 -
MERJENJE	- 175 -
Osnovne predpostavke merjenja kategorij	- 176 -
Opredelitev osnovnih pojmov povezanih z merjenjem	- 176 -
Vrednosti pri sredstvih	- 177 -
Vrednosti pri dolgovih	- 178 -
Vrednosti pri kapitalu	- 179 -
Merjenje posameznih ekonomskih kategorij	- 179 -
Začetno računovodsko merjenje sredstev	- 179 -
Prevrednotovanje sredstev in njihovih virov	- 180 -
Posebnosti pri merjenju in prevrednotovanju posameznih vrst sredstev in njihovih virov	- 182 -
Opredmetena osnovna sredstva in neopredmetena dolgoročna sredstva	- 182 -
Finančne naložbe	- 186 -
Zaloge - učinki	- 189 -
Terjatve	- 191 -
Denarna sredstva	- 192 -
Rezervacije in dolgoročne pasivne časovne razmejitve	- 192 -
Dolgovi	- 193 -
Kratkoročne časovne razmejitve	- 195 -
Kapital	- 196 -
PREDRAČUNAVANJE (načrtovanje)	- 197 -
NADZOR	- 197 -
Evidentiranje in obračunavanje	- 197 -
ANALIZIRANJE (računovodsko priučevanje)	- 197 -
Vsebnost posameznih kategorij	- 197 -
Medsebojna vsebinska povezanost kategorij	- 197 -
Vsebnost posamezne kategorije	- 200 -
6.3 SREDSTVA IN VIRI SREDSTEV	- 201 -
SREDSTVA (PREMOŽENJE)	- 201 -
Delovna sredstva	- 202 -
Predmeti dela	- 202 -
Računovodske vrste sredstev	- 208 -
Neopredmetena sredstva in dolgoročne aktivne časovne razmejitve	- 208 -
Opredmetena osnovna sredstva	- 212 -
Finančne naložbe	- 214 -
Naložbene nepremičnine	- 219 -
Zaloge	- 220 -
Vsebina zalog v poslovnem procesu	- 220 -
Vrste zalog	- 221 -
Terjatve	- 222 -
Terjatve v poslovnem procesu	- 222 -
Vrste terjatev	- 223 -
Terjatve glede na trg	- 225 -

	Drugo	- 225 -
	Denar	- 225 -
	Vsebina denarja v poslovnem procesu	- 225 -
	Vrste denarnih sredstev	- 226 -
6.4	VIRI SREDSTEV	- 228 -
	LASTNIŠKI VIRI FINANCIRANJA	- 229 -
	Vrste in pojem	- 229 -
	Osnovni kapital	- 230 -
	Rezerve	- 232 -
	Preneseni rezultat iz prejšnjih let	- 233 -
	Prevrednotovalni popravek kapitala	- 233 -
	Rezultat poslovnega leta	- 234 -
	Dolžniški (upniški) viri financiranja	- 234 -
	Dolgoročni dolgovi	- 234 -
	Dolgoročne rezervacije	- 234 -
	Kratkoročni dolžniški viri financiranja	- 236 -
	Kratkoročne časovne razmejitve	- 239 -
	Kratkoročne aktivne časovne razmejitve	- 239 -
	Kratkoročne pasivne časovne razmejitve	- 240 -
	Drugo	- 240 -
6.5	PRIHODKI, ODHODKI, STROŠKI, PREJEMKI, IZDATKI, PRITOKI, ODTOKI	- 242 -
	PRIHODKI IN ODHODKI	- 242 -
	STROŠKI	- 243 -
	PREJEMKI IN IZDATKI	- 246 -
	PRITOKI IN ODTOKI	- 247 -
7	OBLIKOVANJE POSLOVNIH ODLOČITEV NA PODLAGI RAČUNOVODSKIH POROČIL (BILANCE STANJA IN IZKAZA POSLOVNEGA IZIDA) - PONOVIJEV IN VAJE	- 248 -
7.1	UVOD	- 248 -
7.2	OCENA POSLOVNEGA PARTNERJA	- 248 -
7.3	OBLIKOVANJE ODLOČITEV O POSLOVANJU, ZADOLŽITVI ALI VLAGANJU	- 254 -
7.4	BRANJE RAČUNOVODSKIH POROČIL	- 262 -
7.5	ZAKLJUČEK	- 264 -
8	POJMOVNIK	- 271 -
9	LITERATURA IN VIRI:	- 312 -

PREDGOVOR

Bralec bo spoznal osnove računovodstva, v obsegu, kot je pričakovan v večini visokošolskih programov (I. bolonjska stopnja). Računovodstvo je sestavina podjetništva. Zato bomo najprej spoznali podjetje kot orodje ustvarjanja nove vrednosti. V podjetje se med drugim vlagajo prvine poslovnega procesa (produkcijske tvorce). Potrebne so pri izvajanju poslovnega procesa. Rezultat delovanja so učinki, ki se prodajo.

Računovodstvo je informacijska dejavnost podjetja, ki se pojavlja skupaj z začetki podjetniških aktivnosti in ostaja do danes kot ena najpomembnejših informacijskih dejavnosti podjetja. Prav enostavno je napovedati, da bo tudi v prihodnje tako.

Računovodstvo je sestavljeno iz več funkcij. Funkcija, ki proučuje preteklost je knjigovodstvo. Obvladali boste osnove knjigovodske tehnike, knjigovodski račun, osnovna pravila evidentiranja na kontih, knjigovodske listine in poslovne knjige. Druga sestavina računovodstva je nadzor. Poznali boste vsebino nadzora, funkcijo nadzora in njegove vrste in izvajalce nadzora. Pri poročanju različnim uporabnikom poslovnih poročil je izpostavljena vloga računovodstva. Poznali boste vrste poročil, ki so namenjene zunanjim in notranjim uporabnikom. Razumeli boste vsebino poročila in jo znali predstavljati. Tako boste poznali temeljne ekonomske kategorije, ki se prikazujejo v računovodskih poročilih in njihovo mesto v poslovanju. Pri branju računovodskih poročil vam bodo koristila temeljna znanja s področja računovodskega proučevanja (analiza). Razumeli boste vsebino pomembnejših računovodskih kazalnikov. Slednja sestavina računovodstva je računovodsko načrtovanje. Zanimali nas bodo predračunski računovodski izkazi in načrtovanje ekonomskih kategorij, ki so sestavina računovodskih poročil namenjenih zunanjim uporabnikom.

V sklepnem delu bomo uporabili pridobljena znanja pri branju računovodskih poročil namenjenih zunanjim uporabnikom. Znali boste spoznati tveganja, razvidna iz računovodskih poročil (nevarnost stečaja, nevarnost prisilne poravnave in podobno), povezana z odločitvami o nakupu na odloženi rok dobave, prodaji na odloženo plačilo in naložbenju v kapital podjetja katerega poročilo berete.

Zavedamo se, da je to vaše prvo srečanje z računovodstvom, zato bomo vsebine prikazovali poljubno. Prepričani smo, da bodo pridobljena znanja podlaga in izziv nadaljnega študija računovodstva.

Ptuj, november 2007

Branko Mayr